

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 3/2014 rd**

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2015—2018

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 april 2014 statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna 2015—2018 (SRR 4/2014 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten får lämna utlåtande om ärendet till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Taina Eckstein, finansministeriet
- lagstiftningsdirektör Pasi Järvinen och arbetsmarknadsråd Raija Saastamoinen, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, överinspektör Niina Kiviaho, regeringsråd Riitta Kuusisto och jämställdhetsråd Riitta Martikainen, social- och hälsovårdsministeriet

- äldre forskare Ohto Kanninen, Löntagarnas forskningsinstitut
- specialsakkunnig Tommi Eskonen, Finlands Kommunförbund
- specialforskare Anna Pärnänen, Statistikcentralen
- äldre forskare Antti Kasvio, Arbetshälsoinstitutet
- forskarprofessor Tomi Kyyrä, Statens ekonomiska forskningscentral
- ekonomisk expert Heikki Taulu, Akava ry
- chef för arbetskraftspolitik Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland rf
- forskningschef Markus Lahtinen, Pellervo ekonomisk forskning PTT
- näringschef Antti Aarnio, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- forskare Lauri Holappa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Situationen för den finländska ekonomin har

upprepade gånger visat sig vara sämre än väntat, och också prognoserna på medellång sikt har försämrats. Bakgrunden till den svaga utvecklingen har å ena sidan utgjorts av problem inom

världsekonomin och på euroområdet och å andra sidan den finländska industrins strukturomvandling och svaga konkurrenskraft.

Landets ekonomi väntas i enlighet med den internationella utvecklingen övergå i en växande trend med exporten som draghjälp. Den inhemska efterfrågan kommer fortfarande att minska under 2014, men under perioden 2015—2016 stärks dess betydelse som drivmotor för den ekonomiska tillväxten. Det förutspås att Finlands BNP 2014 kommer att öka med bara 0,5 procent. Tillväxten för 2015 väntas bli 1,4 procent, och tillväxtbasen kommer att breddas. Tillväxten för 2016 förutspås bli 1,8 procent.

Bedömningarna om den ekonomiska utvecklingen baserar sig på en prognos enligt vilken exporten utvecklas i en positiv riktning. Om exporten inte utvecklas som väntat är den ekonomiska tillväxten i hög grad beroende av den inhemska efterfrågan. Utskottet fäster uppmärksamhet vid att utvecklingsutsikterna för Finlands ekonomi för närvarande försämras av Ukrainakrisen och dess verkningar på Rysslands ekonomi. Utskottet finner det möjligt att förväntningarna på tillväxt i den nya situationen kan visa sig alltför optimistiska och påpekar att om exportökningen blir mindre än väntat kan också sysselsättningsläget försvagas mer än väntat.

Regeringen uppställde i sitt program som mål att sysselsättningen bland 15—64-åringar stiger till 72 procent före utgången av 2015 och att arbetslösheten sjunker till 5 procent. Eftersom den ekonomiska utvecklingen under regeringsperioden har varit betydligt svagare än vad som väntades när regeringsprogrammet utarbetades, kommer målen inte att nås. Enligt arbets- och näringsministeriets prognos väntas arbetslösheten 2014 öka till 8,7 och sysselsättningen sjunka till 68,1 procent. År 2015 beräknas efterfrågan på arbetskraft öka något, men arbetslösheten väntas ändå förbli vid 8,5 procent.

Anpassningsåtgärderna och sysselsättningen

Finlands offentliga ekonomi led av ett hållbarhetsgap redan innan den ekonomiska tillväxten började försvagas. För att åtgärda hållbarhetsga-

pet och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt beslutade regeringen den 29 augusti 2013 om ett strukturpolitiskt program. Programets syfte är att åstadkomma en ökning i sysselsättning, ekonomisk tillväxt och de offentliga tjänsternas produktivitet och att på lång sikt åtgärda hållbarhetsgapet. Programmet precisades i november 2013 och i mars 2014. För åren 2015—2018 har regeringen beslutat om nya anpassningsåtgärder. De nya anpassningsåtgärderna är ca en miljard euro på 2015 års nivå och stiger till ca 1,4 miljarder euro 2018.

Utskottet anser att de strukturella reformerna är viktiga och behövliga med avseende på en hållbar offentlig ekonomi och stabilitet och tilltron till Finlands finanser. Utskottet vill betona att tilltron till Finlands ekonomi skapar marginaler för beslut om åtgärder för att minska skuldsättningen och trygga en hållbar offentlig ekonomi.

Åtgärderna för att anpassa statsfinanserna periodiseras över flera år. De flesta anpassningsåtgärderna gäller 2015 då beloppet på nya skatteförhöjningar och utgiftsnedskärningar uppgår till totalt ca 3,2 miljarder euro. Efter det planeras anpassningsåtgärder om 600 miljoner euro för 2016, 300 miljoner euro för 2017 och 200 miljoner euro för 2018. Besparingarna gäller i bred bemärkelse olika slags utgifter och olika förvaltningsområden. Ett syfte med rambeslutet är också att stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt genom extra satsningar som ökar statens utgifter med ca 300 miljoner euro 2015.

De enskilda anpassningsåtgärderna är små, men sammantaget leder de till att hushållens disponibla inkomster och de offentliga utgifterna minskar vilket försvagar den ekonomiska tillväxten och höjningen av sysselsättningen. Samtidigt inskränker anpassningsåtgärderna den offentliga maktens möjligheter att förbättra medborgarnas möjligheter till sysselsättning och att reducera arbetslöshetens skadliga verkningar. Utskottet vill betona att anpassningen bör skötas så att den skadar tillväxten och sysselsättningen så lite som möjligt.

De åtgärder i det strukturpolitiska programmet som ska höja sysselsättningen gäller längre

tid i arbetslivet och sänkning av den strukturella arbetslösheten genom att öka arbetskraftens rörlighet och incitamenten för att ta emot jobb. Särskild uppmärksamhet ägnas ungdomar och äldre samt specialgrupper med låg sysselsättningsnivå. Reformerna betonar att skyldigheter i anslutning till utkomtskydd för arbetslösa och andra sociala förmåner ska utnyttjas fullt ut, att jobbanbud ska bli fler, att arbetskraftstjänsterna ska effektiviseras och att arbetslöshets- och övrigt förtjänstskydd ska bli mer motiverande. Rambeslutet omfattar endast åtgärder som vi redan har specifik information och tillförlitliga bedömningar om, i termer av genomförandesätt och verkningar.

För att öka arbetskraftens rörlighet ingår i det strukturpolitiska programmet en överenskomst om att den som är arbetslös bör ta emot arbete också utanför det nuvarande pendlingsområdet på 80 kilometer om den tid som går till arbetsresan inte blir för lång. Dessutom ingår avtal bl.a. om mindre reseavdrag genom högre egenandel. Utskottet anser att det tar udden av ansatserna att öka arbetskraftens rörlighet då man samtidigt minskar rätten till reseavdrag och utvidgar pendlingsområdet. Det är viktigt, anser utskottet, att alltför dyra arbetsresor inte blir ett hinder för att ta emot jobb. Utskottet vill betona att arbetskraftens rörlighet bör främjas också intersektoriellt genom åtgärder för kompetensutveckling och snabbare sysselsättning.

Det strukturpolitiska programmet innehåller flera enskilda reformer som gäller verksamheten på arbetsmarknaden. Deras sammantagna verkan avses få ner arbetslösheten med en procentenhet. Eftersom reformerna ännu inte är slutförda är det svårt att bedöma deras sysselsättande effekt, och planen innehåller ingen detaljerad framställning om sysselsättningseffekten.

Utskottet vill understryka att sysselsättning inte kan förbättras enbart genom strukturella åtgärder som förbättrar funktionen på arbetsmarknaden, utan samtidigt bör Finlands konkurrenskraft stärkas genom förbättring av arbetsproduktiviteten.

Arbetskraftspolitik

Enligt rambeslutet riktas sysselsättnings- och företagarpolitiska insatser till att främja sysselsättning, i synnerhet åtgärder som förbättrar sysselsättningen av långtidsarbetslösa och unga. Målet är en aktiveringsgrad på 30 procent under hela ramperioden.

Mängden långtidsarbetslösa har ökat kraftigt under det senaste året. I slutet av mars fanns det 86 300 långtidsarbetslösa, det vill säga personer som varit arbetslösa i minst ett år utan avbrott, alltså 18 100 fler än i fjol. Även allt fler ungdomar har blivit arbetslösa. Det fanns 39 300 arbetslösa arbetssökande under 25 år, vilket är 2 300 fler än i mars året innan. Arbetslösheten har ökat kraftigt också i andra grupper såsom bland äldre och högt utbildade. Utskottet anser att regeringens satsning på att sänka den strukturella arbetslösheten och sysselsätta långtidsarbetslösa och ungdomar är mycket viktig och behövlig. Arbetsmodellen med en ungdomsgaranti bör föras vidare och utvecklas ytterligare. Tack vare ungdomsgarantin har vi lyckats undvika en förlängning av arbetslösheten bland ungdomar trots att arbetslösheten till följd av det ogynnsamma marknadsläget har ökat.

I slutet av mars omfattades 129 100 personer av aktiveringstjänster, vilket är 22 300 fler än i fjol. Aktiveringsgraden var 29,0 procent, vilket innebär en ökning med 1,9 procentenheter. Av finansieringen för arbetskraftspolitik har 55 miljoner euro sparats in i form av anpassningsåtgärder inom rambeslutet. Utskottet anser att ett så omfattande sparmål tillsammans med en endast långsamt sjunkande arbetslöshet kan leda till att anslagen inte räcker till för att upprätthålla den åsyftade aktiveringsgraden på 30 procent. Utskottet anser att utöver de strukturella reformerna bör regeringen bereda sig på att utöka finansieringen för arbetskraftspolitik vid behov och på att satsa på tryggade personalresurser på arbets- och näringsbyråerna för att sysselsättningsåtgärdernas kvalitet och snabbhet ska garanteras. Utskottet vill betona att de aktiva åtgärderna ska bidra till att de arbetslösa kan behålla sin arbetsförmåga och kompetens så att kompe-

tent arbetskraft finns att tillgå när ekonomin återhämtar sig.

Områden med plötslig omstrukturering

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att i rambeslutet 2015—2018 ingår som ny nedskärning av utgifter i statsfinanserna en nedskärning på 17 miljoner euro av fullmakter för att stödja investerings- och utvecklingsprojekt. Nedskärningen inriktas på stödet för plötslig omstrukturering. Utskottets bedömning är att nedskärningen minskar finansieringen för områden med plötslig omstrukturering betydligt särskilt i södra och västra Finland där stöd genom EU:s strukturfonder inte används på samma sätt som i östra och norra Finland.

Utskottet konstaterar att strukturomvandlingen i Finlands ekonomi också på regional och lokal nivå bäst kan påverkas i föregripande syfte genom stöd för förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning i form av sysselsättnings-, närings- och innovationspolitik och genom att stärka den offentliga ekonomins tillstånd i enlighet med rambeslutet 2015—2018. Då man beaktar de negativa effekter som en plötslig omstrukturering kan få för områdets sysselsättning och ekonomi konstaterar utskottet ändå att i det nuvarande ekonomiska läget kan regionala plötsliga omstruktureringar aktualiseras med mycket snabb tidtabell. Därför anser utskottet att en tillräcklig nationell nivå på finansieringen måste gå att trygga i fortsättningen. Utskottet konstaterar att verksamhetsmodellerna för områden med plötslig omstrukturering har bidragit till att lindra omstruktureringarnas negativa sociala effekter och gett incitament för att ge närings- och företagsverksamheten i områdena en ny och mer hållbar grund. Dessutom anser utskottet det viktigt att verksamhetsmodellen för att föregripa och åtgärda plötsliga omstruktureringar, som för närvarande i hög grad baserar sig på att reagera i en akut situation, förnyas för att bättre kunna föregripa den kommande utvecklingen.

Finansieringsansvaret för arbetsmarknadsstödet till långtidsarbetslösa övergår till kommunerna

I enlighet med vad som tidigare har bestämts (rambeslut 2014—2017) överförs en del av det finansiella ansvaret för långtidsarbetslösa som har fått arbetsmarknadsstöd över 300 dagar från början av 2015 till kommunerna som en del av justeringen av översynen av kommunernas verksamhet och ansvarsfördelningen i sysselsättningspolitiken. Överföringen medför kostnader på ca 150 miljoner euro för kommunerna. Med hänvisning till sitt tidigare utlåtande (AjUU 4/2013 rd) anser utskottet att beslutet fortfarande är motiverat. Reformen ökar kommunernas roll och ansvar när det gäller att aktivt åtgärda långtidsarbetslösheten och ger kommunerna incitament att ordna jobb, aktiva åtgärder och individuella tjänster som är skraddarsyddas för långtidsarbetslösa. Utskottet uttrycker också sitt gillande över att aktiveringstjänsterna ska inledas tidigare än förr. Men utskottet påpekar att utan tillräckliga resurser och verkningsfulla redskap är kommunernas möjligheter att aktivera arbetslösa begränsade. Vid den fortsatta beredningen bör statens och kommunernas skötsel av arbetslösheten ses som en helhet, och i det sammanhanget bör det också göras en bedömning av samarbetet, arbetsfördelningen och finansieringsansvaret mellan staten och kommunerna.

Ändringar i hemvårdsstödet

Enligt rambeslutet 2015—2018 riktas hemvårdsstödet till den förälder som vårdar barnet hemma och rätten till stödet fördelas jämnt mellan föräldrarna. Båda föräldrarna kan maximalt få stöd för ca 13 månader under förutsättning att bägge föräldrarna turvis vårdar barnet under denna tid. Stödbeloppet eller stödtiden (från 10 månader till tre år) begränsas inte. Enligt utredning till utskottet skulle reformen minska statens och kommunernas utgifter för hemvårdsstödet, men öka utgifterna för dagvård och utkomstskydd för arbetslösa så att utgifterna inom den offentliga sektorns finanser skulle öka med ca 82 miljoner euro. Trots dessa på kort sikt negativa budgeteffekter välkomnar utskottet reformen på

grund av de positiva verkningarna i termer av sysselsättning och jämställdhet. Reformen ökar på lång sikt arbetsmängden och har beräknats öka statens skatteinkomster med ca 15 miljoner euro.

Utskottet anser att åtgärden främjar jämställdheten mellan könen på arbetsmarknaden och i familjelivet och minskar de negativa verkningar på kvinnors sysselsättning, karriärutveckling, lönenivå och pensioner som långa ledigheter av familjeskäl med avbrott i karriären har visat sig leda till för kvinnor. Om hemvårdsstödet fördelas mellan föräldrarna, kommer sannolikt också kvinnor som är utan jobb eller studieplats och har vårdat barn hemma snabbare i tillfälle att söka jobb och omfattas av arbetskraftstjänster. Det måste i sammanhanget säkerställas att denna grupp kan erbjudas riktade arbetskraftstjänster som stöd för sysselsättningen. Målet ska också i övrigt vara ett tillräckligt flexibelt system som beaktar familjernas varierande utgångslägen och vårdnadslösningar, säkerställer att barn behandlas lika och ger familjerna möjlighet att hantera vardagen också i fortsättningen. Framöver bör det också utredas mer allmänt vilka alternativa modeller vi har för att utjämna kostnaderna för föräldraskapet och vilka kostnaderna för dem blir för samhället.

Utskottet ställer sig positivt till reformen av hemvårdsstödet också med avseende på målet att familjeansvaret ska bli jämnare fördelat. Fortfarande används familjeledigheter företrädesvis av mödrarna. Särskilt ojämn är fördelningen i fråga om hemvårdsstödet (män 5,8 procent). Utskottet anser att reformen av hemvårdsstödet bidrar till att ge män incitament att utnyttja familjeledighet, inverkar positivt på attityderna inom arbetslivet till att män utnyttjar familjeledighet, förhöjer unga kvinnors ställning på arbetsmarknaden och skapar förutsättningar för närmare relationer mellan barnet och bägge föräldrarna redan i småbarnsskedet. Reformen ligger också i linje med de slutsatser som har lagts fram för Finland på grundval av CEDAW-konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Där konstateras att familjeledigheterna är ojämnt fördelade, rekommenderas åtgärder för

att korrigera läget och förutsätts att Finland rapporterar om verkställandet av rekommendationerna om familjeledigheter i sin nästa periodiska rapport i februari 2018.

Bedömning av könseffekterna

Utskottet konstaterar att rambeslutet innehåller flera framställningar som har uppenbara könseffekter, såsom förslaget om att begränsa den subjektiva rätten till dagvård och förslaget om att strama åt förutsättningarna för att få alterneringsledighet. En proposition om detta (RP 36/2014 rd) är som bäst under behandling i riksdagen. Utskottet förutsätter att också köns- och jämlikhetseffekterna utreds och beaktas och att barnens rättigheter och ett jämlikt bemötande säkerställs i samband med den fortsatta beredningen av förslagen i rambeslutet.

Tryggad mödra- och skyddshemsverksamhet

Utskottet konstaterar att som ett led i programmet för att minska på kommunernas uppgifter och skyldigheter överförs skyddshemmen på statens ansvar från början av 2015. I samband med det allokeras en separat statsbidragsfinansiering på 8 miljoner euro till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Hälften av beloppet genomförs som överföring av statsandelsanslaget inom basservice. I detta sammanhang upprepar utskottet sin ståndpunkt (AjUU 16/2012 rd; AjUU 4/2013 rd) om att mödra- och skyddshemmens verksamhet ska tryggas också i fortsättningen och hänvisar här i synnerhet till tryggandet av förutsättningarna för att ratificera den s.k. Istanbulkonventionen (Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet). Utskottet fäster också uppmärksamhet vid de ovan nämnda CEDAW-resolutionerna som innehåller rekommendationer för att säkerställa att det finns tillräckligt många skyddshem och att de har de resurser som behövs. Härvidlag väntas Finland rapportera om hur rekommendationerna verkställts med påskyndad tidtabell senast i februari 2016.

Att trygga forskning och arbetarskydd i arbetslivet

Enligt utredning till utskottet uppgår den sammantagna effekten av sparbetning för sektoranstalterna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde (Institutet för hälsa och välfärd THL, Arbetshälsoinstitutet TTL, Strålsäkerhetscentralen STUK) och anslagsöverföringar till följd av statens forskningsinstitutsreform till ca 25 miljoner euro. Utskottet förutsätter att resursminskningen inte får försvaga forskningsinstitutens verksamhet så att målen i fråga om att utveckla arbetslivets kvalitet och förlänga tiden i arbetslivet äventyras.

Utskottet anser att anslaget för regionförvaltningsmyndigheten för arbetarskyddet för närvarande är tillräckligt, men bedömer att extra resurser kan behövas för de nya övervakningsuppgifterna som ges arbetarskyddsförvaltningen enligt direktivet om verkställande av direktivet om utstationerade arbetstagare.

Ställningstagande

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 7 maj 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
medl. Sanni Grahn-Laasonen /saml
Satu Haapanen /gröna
Lea Mäkipää /saf
Elisabeth Naucclér /sv
Annika Saarikko /cent
Kristiina Salonen /sd

Arto Satonen /saml
Mikko Savola /cent
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd
Maria Tolppanen /saf (delvis)
ers. Laila Koskela /saf
Hanna Tainio /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen, utskottsråd Anna Sorto.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Regeringen har under hela sin tid vid makten ordat mycket om hur den ska säkra en fortsatt livskraftig och trygg boendemiljö och ett gott liv för invånarna. Det har varit mycket prat och lite verkstad i regeringens arbete, om man bortser från regeringens iver att medverka i att stödja europeiska banker samt krisländer i Europeiska unionen i form av olika slags stödpaket. Sannfinländarna har som enda parti i riksdagen konsekvent vägrat garantera eller betala andra euroländers lån med de finländska skattebetalarnas pengar. För dessa beslut om stödpaket av den sittande regeringen har både våra medborgare och vårt land i sin helhet tvingats betala ett högt pris i form av att olika slags tjänster har försvagats. I den nya statsfinansiella ramen (2015—2018) lägger regeringen därför åter en gång fram en rad trick för att få bukt med problemen med miljön, jordbruket, boendet, företagsamheten samt sysselsättningen och situationen i hela förvaltningsområdet.

Vi sannfinländare kan inte acceptera det här förslaget i alla hänseenden. I vår egen verksamhet vill vi fortsättningsvis bedriva en konsekvent och ärlig politik. I våra egna program har vi orubbligt förbundit oss till att förbättra den finländska välfärden, arbetet och konkurrenskraften samt fosterlandets bästa. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att regeringen inte i tillräcklig grad har beaktat eller sett till sysselsättningen och konkurrenskraften i vårt land.

Regeringen ser eller medger bl.a. inte det faktum att åtgärderna i de kommande årens ramar inte påverkar landets arbetslöshetssituation positivt. Ändå har regeringen i sina program talat mycket för de s.k. strukturella reformerna. Men ett centralt problem är att de gynnsamma effekterna av det strukturella programmet inte har utvärderats i detalj under perioden. Regeringens syn på hur Finlands export ökar har varit och är överdrivet optimistisk. Det ser också ut som om

anpassningsåtgärdernas sysselsättningseffekter hade underskattats betydligt.

Ett problem med den nuvarande regeringen är också att beslutsfattandet har varit svårförutsägbart, trots att regeringen påstår motsatsen. Vår utskottsgrupp menar att en rationalisering uttryckligen av industripolitiken inklusive energipolitiken borde stå högst på agendan i vår strävan att lösa problemen med exportindustrins konkurrenskraft. Det är uttryckligen vår energintensiva industri som har lidit av den nuvarande och den föregående regeringens energipolitik. Därför anser vi att t.ex. farledsavgifterna borde slopas helt som ett led i svavelkompensationen.

Ändå har regeringen ofta talat vackert för en förbättring av barnfamiljernas ställning. År 2011 bands barnbidraget och hemvårdsstödet till folkpensionsindex, men inga nivåförhöjningar gjordes. Obalansen mellan nivån på stödet till barnfamiljer och de stigande levnadskostnaderna har således inte försvunnit. Ändå beslutade den nuvarande regeringen som första åtgärd att frysa indexförhöjningarna för barnfamiljerna, som redan befann sig i en grop. Efter det ingrep regeringen på ett skamlöst sätt i familjernas självbestämmanderätt genom ett beslut om hemvårdsstödet vars syfte endast var att barnen ska föras till dagvård så tidigt som möjligt och mödrarna ska återvända till arbetslivet. Beslutet hade ingenting att göra med att främja jämställdheten trots att det var vad man på regeringshåll försökte göra gällande. Det handlade således om ett krasst sparbetning på barnfamiljernas bekostnad. Efter det har regeringen ytterligare skurit ner barnbidragen. Sannfinländarna anser att dessa åtgärder har haft uteslutande negativa verkningar, såväl för individer som för samhällsekonomin.

För det tredje anser vår utskottsgrupp också att de generella förhöjningarna av energiskatterna (inklusive den allmänna elskatteklassen och flytande drivmedel) inverkar negativt på landets

sysselsättning och sysselsättningsnivån. De som lider mest av detta är i praktiken de som bor i kranskommuner eller på landsbygden. Detta regeringsbeslut stödjer inte heller målet att hela landet ska hållas bebott. Däremot agerar sannfinländarna med kraft för detta mål, att det i fortsättningen ska gå att bo och bedriva företagsamhet i hela landet. Dessutom anser vi att regeringens insatser för att bekämpa den svarta ekonomin är otillräckliga. Regeringens program för bekämpning av grå ekonomi kommer, om inte något avgörande händer, att gå till historien endast som en avvärjningsseger. Enskilda ändringar som införande av omvänd moms i byggbranschen räcker inte för att få slut på den svarta ekonomin. Det behövs också andra åtgärder som tillräckligt hårda sanktioner för arbetsgivare som försummar anställningsvillkoren och rätt för fackföreningsrörelsen att väcka talan.

Vår utskottsgrupp häpnar över regeringens beslut att ge stora internationella företag starkt stöd i ramarna för 2015—2018. Förblindad av sin beundran för storheten har regeringen nästan glömt det faktum att praktiskt taget alla nya arbetstillfällen har uppstått i små och medelstora företag. Därför hade vi sannfinländare velat se en starkare satsning på den sektorn.

Det bör också beaktas att olika situationer samt samhällskonjunkturer inverkar starkt på sysselsättningsnivån. Detta ser man extra tyd-

ligt inom ungdomsarbetslösheten. Sannfinländarna anser att ungdomsgarantin, som regeringen lanserade så hårt i början av valperioden, tyvärr redan nu har misslyckats kapitalt. Vi anser att tanken i sig är bra, men att den är svår att genomföra på grund av de inbyggda felen. Sannfinländarna anser att snabba korrigeringar är av nöden.

Slutligen ett citat från utfrågningen av sakkunniga: "Planen för de offentliga finanserna 2015—2018 innehåller inga åtgärder genom vilka Finlands arbetslöshetsnivå kunde fås att sjunka betydligt. Det skulle kräva en lättare finanspolitik och en betydande aktivering av investeringspolitiken. De här faktorerna skulle påverka den totala efterfrågan positivt. Nu inverkar nästan alla åtgärder i planen för de offentliga finanserna försvagande på den totala efterfrågan, vilket innebär att de försämrar sysselsättningsläget".

Det här sammanfattar orsakerna till att vi inte kan acceptera regeringens förslag till ram för ekonomin åren 2015—2018.

Avvikande mening

Vi anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 7 maj 2014

Lea Mäkipää /saf
Laila Koskela /saf

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Centern konstaterar att under hela den innevarande valperioden har regeringens prognoser för sysselsättningsutvecklingen varit alltför optimistiska. Enligt arbets- och näringsministeriets prognos ökar arbetslösheten ytterligare även om vi skulle nå ekonomisk tillväxt.

Att minska på arbetslösheten har inte haft hög prioritet på regeringen Katainens agenda. Regeringsprogrammet utlovade att arbetslösheten ska sänkas till fem procent före utgången av 2015. Arbets- och näringsministeriet bedömer att arbetslösheten nästa år uppgår till 8,5 procent. Regeringen har väsentligen ökat arbetslösheten genom sin egen obeslutsamhet. I slutet av mars fanns det 315 700 arbetslösa arbetssökande på arbets- och näringsbyråerna. Det är 28 700 fler än vid samma tid i fjol. Bland arbetslöshetsstatistiken framstår de långtidsarbetslösas situation som särskilt oroväckande — de är nu 18 000 fler än för ett år sedan. Arbetslösheten bland personer över 50 har också ökat markant.

Enligt en ekonomisk prognos av Europeiska kommissionen håller Finlands ekonomi på att sacka efter det övriga euroområdet. Endast i Cypern är tillväxtutsikterna i år och nästa år svagare än i Finland.

Regeringens politik har lett till en spiral av nedskärningar och skattehöjningar. Centerns modell innebär att utveckla nycklarna till en ny tillväxt. Det ger oss arbetstillfällen och mer skatteinkomster.

Arbetskraftstjänsterna och ungdomsgarantin fungerar inte

Ungdomsarbetslösheten har fortsatt förvärrats och andelen ungdomar som inte har fått hjälp inom tre månader är nu större. Pengar som reserverats för sysselsättningsåtgärder har upprepade gånger lämnats oanvända trots den växande arbetslösheten.

Närverket av arbets- och näringsbyråer har gallrats och tjänsterna har i tilltagande utsträckning överförts till webben. En del av de arbetslösa personer som är inskrivna som arbetssökande hotas därför av utslagning. Enligt en enkät för personalen på arbets- och näringsbyråerna har de ständiga administrativa omställningarna lett till att byråerna inte kan betjäna sina kunder ordentligt — varken arbetslösa eller arbetsgivare. Det är uttryckligen de mest utsatta arbetslösa som behöver personliga och långsiktiga tjänster.

Andelen aktiverade arbetslösa har i rambeslutet fastställts till 30 procent. Aktiveringen måste således ökas. Svagast är situationen för de långtidsarbetslösa. Aktiveringen för deras vidkommande var i december 2013 endast 5,4 procent.

Centern anser att vi bör satsa på personliga tjänster för arbetslösa. Det ger besparingar på lång sikt.

Finansieringsansvaret för arbetsmarknadsstödet till långtidsarbetslösa övergår till kommunerna

Enligt rambeslutet övergår ansvaret för finansieringen av arbetsmarknadsstödet till långtidsarbetslösa till kommunerna. Målet är att aktivera kommunerna att ordna jobb för arbetslösa. Syftet är gott, men står i strid med den kraftiga nedskärningen av statsandelarna till kommunerna. Centern anser att reformen av arbetsmarknadsstödet kan lyckas endast om kommunerna tillförsäkras tillräckliga metoder, resurser och beslutanderätt för att klara av de nya skyldigheterna.

Att höja läropliktsåldern hjälper inte avhopparna

Som ett medel för att förebygga att ungdomar blir utslagna har regeringen framställt att läropliktsåldern ska förlängas med ett år för hela åldersklassen, dvs. för drygt 60 000 personer. Kostnaderna uppgår enligt regeringen till 15 miljoner euro, men enligt Kommunförbundet till

ca 118 miljoner euro. Centern stöder inte en stereotyp och dyr förlängning av läroplikten för en hel åldersklass utan föreslår som lösning riktade åtgärder uttryckligen för unga avhoppare.

Alternativa lösningar är bl.a. yrkesstart, tionde klass, introduktion av 2+1-modellen och utvidgad inläring i arbete, utveckling av flexibla studievägar, ökad verkstadsverksamhet, ökat uppsökande ungdomsarbete samt effektivare studiehandledning och stöd. Centern har också framställt att militäruppbåden ska utvidgas till framtidsuppbåd. Också lärlingskapsutbildningen måste utvecklas för att bättre svara mot ungdomarnas och arbetsgivarnas behov. Dessutom måste folkhögskolorna tillförsäkras möjligheter att ge avhoppare utbildning.

Centern kräver att resurser allokeras vettigare uttryckligen till de unga som behöver hjälp. Det hjälper inte ungdomarna att det erbjuds mer utbildning av sämre kvalitet längre bort från hemmet.

Kvotering av hemvårdsstödet

Centern motsätter sig kvoteringen av hemvårdsstödet; det försvårar familjernas vardag. I fortsättningen ska man inte få stöd om barnet vårdas hemma av någon annan än en förälder, t.ex. en far- eller morförälder.

Följderna av att hemvårdsstödet delas med tvång kan inte kontrolleras. Den kommunala barnomsorgen får potentiellt ta hand om upp till ca 24 000 nya barn av vilka ca 15 000 är under tre år. Det innebär en extra kostnad för kommunerna om 250—300 miljoner euro. Att ändra på hemvårdsstödet innebär ett väldigt tryck i fråga om att få tag på arbetskraft och tillräckligt med lämpliga lokaler. Om alla de barn som berörs av regeringens planer ska övergå till dagvård, behöver daghemmen totalt över 5000 nya utbildade anställda. Bara grupperna för barn under tre år behöver nästan 4 000 nya vårdare. Även om alla barn som berörs av regeringens planerade reform inte skulle övergå till dagvård, blir kommunernas kostnader ändå ytterst höga. Det är uppenbart att ett ingrepp på stödet för hemvård av barn inte på minsta sätt tjänar regeringens syfte

enligt vilket kommunernas omkostnader bör minska med en miljard euro senast 2017.

Regeringens beslut är maskerad till en jämställdhetsfrämjande åtgärd och bygger på ren och skär tro. Regeringens kostnadsberäkning baserar sig i hög grad på att fäder i fortsättningen ska vårda barnen hemma mer än nu. Antagandet är att fäderna ska stanna hemma i 10 procent av de fall då mödrarna har använt sin maximala tid. Ändå är det helt oklart hur mödrarna kommer att agera när hemvårdsstödet upphör om de inte har ett jobb att återvända till. Enligt beräkningarna skulle ca 5 400 mödrar omfattas av utkomstskydd för arbetslösa vilket ökar utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa med 45 miljoner euro på årsnivå.

Centern konstaterar att tvång inte motiverar fäderna att stanna hemma ett dugg mer än nu, om det handlar om att trygga familjens utkomst genom förvärvsarbete. Ett verkligt val mellan förvärvsarbete och barnomsorg kan komma på fråga endast om föräldrarna har lika stora löneinkomster.

Översyn av systemet med alterneringsledighet

Centern välkomnar att arbetsmarknadsparterna nådde en uppgörelse enligt vilken hela systemet inte skrotades. Möjligheten till alterneringsledighet bör bevaras. Efter att översynen har genomförts bör vi följa upp hur de strängare kraven påverkar de anställdas möjligheter att utnyttja alterneringsledighet i olika yrken och på olika arbetsplatser.

Nedskärning av ersättningar för arbetsresor

Som det konstateras i utskottets utlåtande är regeringens åtgärder motstridiga i fråga om arbetskraftens rörlighet. Arbetslösa ska ta emot jobb längre bort hemifrån än förr. Samtidigt nedskärs rätten till avdrag för arbetsresor och till kilometerersättning.

Områden med plötslig omstrukturering

Stödet till områden med plötsliga omstruktureringar blir också föremål för nedskärningar i statsfinanserna. Redan för nästa år föreslås en nedskärning på 17 miljoner euro. Strukturrefor-

men ska nu finansieras helt med nationella medel. I så fall ska den skötas nationellt, inte köras ner. Att företagsverksamheten upphör förorsakar oskäligen följder i många orter som är beroende av ett stort företag, om inte statsmakten träder till.

Förslag

Vi anför

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 7 maj 2014

Annika Saarikko /cent
Mikko Savola /cent